

ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΣ για τον κορωνοϊό

■ Τι αναμένουμε από πλευράς κρουσμάτων μέχρι να εμβολιαστούμε;

Γιάννης Τούντας: Μέχρις ότου εμβολιαστεί το αναγκαίο ποσοστό του πληθυσμού, που με τα σημερινά δεδομένα υπολογίζεται γύρω στο 70%, θα πρέπει να συνεχιστεί με αμείωτη ένταση η εφαρμογή των εκάστοτε μέτρων, προκειμένου να περιορίσουμε στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό την απειλή για την υγεία μας και τη ζωή μας. Η έναρξη των εμβολιασμών στην Ελλάδα στις αρ-

χές Ιανουαρίου θα προστατεύσει πρώτα απ' όλα την υγεία και τη ζωή χιλιάδων συμπολιτών μας. Θα έχει, όμως, και σημαντικά οφέλη για την κοινωνία, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τον τουρισμό, την οικονομία, καθώς και για κάθε πτυχή της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής. Η συνεχής αλλά όχι γραμμική κάμψη του δεύτερου κύματος της πανδημίας θα επιτρέψει τη σταδιακή χαλάρωση των υφιστάμενων μέτρων, χωρίς αυτό να σημαίνει πως θα πρόκειται για ευθύγραμμη πορεία

στημονική κοινότητα παραμένει επιφυλακτική γιατί οι Ρώσοι επιστήμονες έχουν δημοσιοποιήσει πολύ λίγα στοιχεία για το εμβόλιό τους. Το εμβόλιο που φαίνεται να ακολουθεί είναι αυτό της AstraZeneca, το οποίο έχει ανακοινώσει αποτελεσματικότητα υπό προϋποθέσεις από 60-90%, αλλά αυτά θεωρούνται ακόμα προκαταρκτικά και χρειάζεται να μπου ακόμα αρκετές χιλιάδες ασθενών στη μελέτη πριν να έχουμε σαφές αποτέλεσμα. Για τα άλλα εμβόλια που ακολουθούν

βόλια συσχετίζονται με την ανάπτυξη αυτοάνοσων νοσημάτων.

■ Τα εμβόλια που ήδη γνωρίζουμε και αναμένεται η έγκρισή τους θα είναι ασφαλή και αποτελεσματικά;

Ευάγγελος Μανωλόπουλος: Τα εμβόλια αποτελούν τη λύση στο πρόβλημα. Κατανόω τη δυσπιστία και τους φόβους που έχουν πολλοί, αλλά θεωρώ ότι είναι αβάσιμα. Τα δύο εμβόλια που βρίσκονται στα πρόθυρα της έγκρισης στην Ευρωπαϊκή Ένωση και έχουν ήδη εγκριθεί ή βρίσκονται υπό κρίση για έγκριση σε διάφορες άλλες χώρες (της Pfizer/BionTech και της Moderna) έχουν ελεγχθεί εξονυχιστικά και έχουν συνολικά χορηγηθεί σε πάνω από 40.000 εθελοντές για 2-6 μήνες, χωρίς να έχει εμφανιστεί σε κανέναν καμία σοβαρή ή μη αναμενόμενη παρενέργεια. Επίσης, έχουν εντυπωσιακή αποτελεσματικότητα, πάνω από 90%, γεγονός που σημαίνει ότι παρέχουν προστασία σε 9 στους 10 ανθρώπους, που θα έρθουν σε επαφή με τον SARS-CoV-2, από την πιθανότητα να νοσήσουν σοβαρά από COVID-19 και να χρειαστούν νοσηλεία. Μια σειρά από άλλα εμβόλια ακολουθούν και πιθανόν σε λίγους μήνες να έχουμε καλά νέα και από κάποια από αυτά, έτσι ώστε το οπλοστάσιό μας κατά του κορωνοϊού να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο.

■ Θα πρέπει οι πολίτες να εμβολιάζονται κάθε χρόνο;

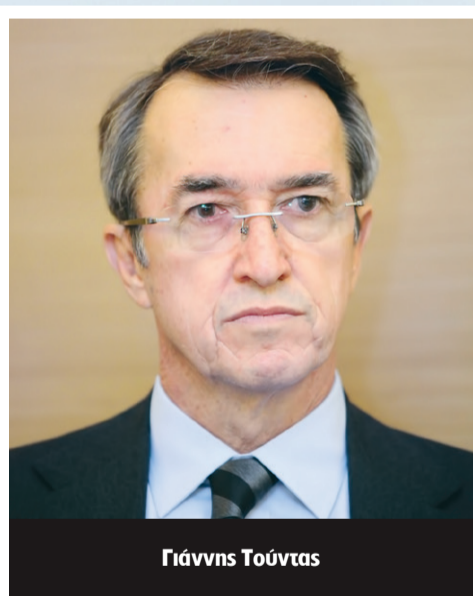
Ευάγγελος Μανωλόπουλος: Η διάρκεια της ανοσίας που παρέχει ο εμβολιασμός, όπως άλλωστε και η διάρκεια της φυσικής ανοσίας μετά από λοίμωξη με τον SARS-CoV-2, δεν έχει ακόμα καθοριστεί με σιγουριά, καθώς η νόσος αλλά και τα εμβόλια έχουν μικρή ιστορία, διάρκειας κάποιων μηνών. Με το πέρασμα του χρόνου, βέβαια, αυτές οι παράμετροι θα καθοριστούν και αυτό θα καθορίσει και το αν θα χρειάζεται να επαναλαμβανόμε το εμβόλιο και πόσο συχνά.

■ Τι γίνεται αν μεταλλαχθεί ο ιός; Πόσο αποτελεσματικά θα είναι τότε τα εμβόλια;

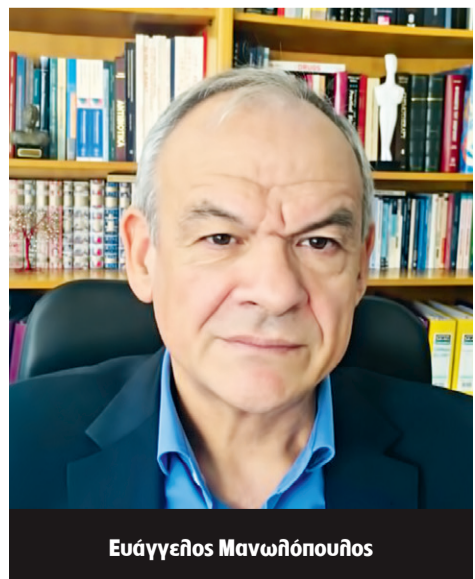
Ευάγγελος Μανωλόπουλος: Η πιθανότητα είναι μικρή και ακόμα πιο μικρή, απειροελάχιστη θα έλεγα, είναι η πιθανότητα να μεταλλαχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αλλάξει η δομή της πρωτεΐνης-ακίδας τόσο πολύ που να μην είναι αναγνωρίσιμη από το αμυντικό σύστημα του οργανισμού που θα έχει χτιστεί από το εμβόλιο. Ακόμα, όμως, και στην περίπτωση που κάτι τέτοιο συμβεί, δεν θα είναι δύσκολο να παραχθούν νεότερες «εκδόσεις» του εμβολίου, κατάλληλα τροποποιημένες ώστε να αντιμετωπίζουν τον μεταλλαγμένο ιό.

■ Τα παιδιά πρέπει να κάνουν το εμβόλιο;

Ευάγγελος Μανωλόπουλος: Δεν υπάρχει κάποιος λόγος να θεωρούμε ότι τα εμβόλια δεν θα είναι κατάλληλα για τα παιδιά, απλά -κατά πάγια τακτική- είμαστε επιφυλακτικοί με τα παιδιά (όπως και με τις γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης) για κάθε νέο φάρμακο ή εμβόλιο, έως ότου έχουμε διαθέσιμα στοιχεία από μελέτες. Οι μελέτες που έχουν ολοκληρωθεί μέχρι τώρα για τα εμβόλια, που σύντομα θα κυκλοφορήσουν και στη χώρα μας, δεν έχουν συμπεριλάβει παιδιά κάτω των 15 ετών. Μέχρι, λοιπόν, να υπάρξουν στοιχεία από επόμενες μελέτες που να διασφαλίζουν ότι τα εμβόλια είναι ασφαλή και αποτελεσματικά και για τα παιδιά, δεν ενδείκνυται ο εμβολιασμός σε αυτά. Ευτυχώς όμως για τα παιδιά, το πιο πολύτιμο αυτό τμήμα της κοινωνίας, η μεγάλη διεθνής εμπειρία και τα δεδομένα δείχνουν ότι η πιθανότητα να νοσήσουν σοβαρά από COVID-19 είναι ελάχιστη. Μπορούν, όμως, να είναι φορείς του ιού και να τον μεταδίδουν, οπότε ελπίζω να προκύψουν, σύντομα, ικανά στοιχεία, ώστε να μπορέσουν, σε μια επόμενη φάση, να εμβολιαστούν και τα παιδιά.

Γιάννης Τούντας

Ευάγγελος Μανωλόπουλος

χωρίς σκαμπανεβάσματα. Δύσκολα θα αποφύγουμε την ανάφλεξη τοπικών εστιών, κυρίως εξαιτίας της πλημμυρικής συμμόρφωσης ανεύθυνων συμπολιτών μας με τα εκάστοτε μέτρα, αλλά και λόγω της όποιας χαλάρωσης των μέτρων, όπως αυτή που αναμένεται την περίοδο των Χριστουγέννων. Γι' αυτό, άλλωστε, εκτιμώ πως δεν θα υπάρξει τρίτο κύμα, διότι το δεύτερο κύμα θα σβήνει σταδιακά μέχρι την απόκτηση της συλλογικής ανοσίας. Κάθε άτομο που θα ολοκληρώνει τον διπλό εμβολιασμό θα αποτελεί έναν επιπλέον φραγμό στη διάδοση της πανδημίας, επιταχύνοντας τον έλεγχο του επιδημικού κύματος.

■ Υπάρχουν διαφορές στα εμβόλια που θα τεθούν στη διάθεσή μας;

Ευάγγελος Μανωλόπουλος: Τα δύο εμβόλια που βρίσκονται προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι παρόμοια όσον αφορά τόσο την ασφάλεια όσο και την αποτελεσματικότητά τους, που υπερβαίνει το 90%. Παρόμοια ποσοστά αποτελεσματικότητας έχουν ανακοινωθεί και για το ρωσικό εμβόλιο του Ινστιτούτου Gamaleya, αλλά η διεθνής επι-

και βρίσκονται σε κλινικές μελέτες φάσης 3, δεν έχουμε ακόμα στοιχεία και θα πρέπει να περιμένουμε έως την άνοιξη.

■ Οι παρενέργειες των εμβολίων, που επικαλούνται μέλη του αντιεμβολιαστικού κινήματος, είναι fake news;

Γιάννης Τούντας: Δυστυχώς, υπάρχει διεθνώς, όπως και στη χώρα μας, το αντιεμβολιαστικό κίνημα, που τροφοδοτείται συχνά και από ανυπόστατες πληροφορίες, τα περίφημα fake news. Κάθε εμβόλιο, όπως και κάθε φάρμακο, μπορεί να έχει ορισμένες παρενέργειες, οι οποίες κατά κανόνα αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά. Από τη στιγμή, όμως, που ένα εμβόλιο έχει πάρει έγκριση κυκλοφορίας, με ιδιαίτερα αυστηρά κριτήρια, οι όποιες πιθανές παρενέργειες αποτελούν ελάχιστο και σπάνιο κίνδυνο σε σχέση με τα τεράστια αναμενόμενα οφέλη. Η ανθρωπότητα χωρίς τα εμβόλια θα θρηνούσε εκατομμύρια θύματα κάθε χρόνο. Τα δε fake news είναι ανάξια σχολιασμού, γιατί ο παραλογισμός έχει πάρει διαζύγιο από τη λογική. Ούτε το μόριο RNA του εμβολίου μπαίνει στον πυρήνα του κυττάρου, ούτε τα εμ-